

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 36 Volume: 8 Issue: 36

Şubat 2015 February 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**TARİHİ KAYNAKLAR IŞIĞINDA III. YÜZYILDA GOTLARIN AKDENİZ'DE
GERÇEKLEŞTİRDİĞİ KORSANLIK VE YAĞMA FAALİYETLERİ
PIRACY AND LOOTING ACTIVITIES OF THE GOTHS IN MEDITERRANEAN IN
IIITH CENTURY IN THE LIGHT OF HISTORICAL SOURCES**

Mert KOZAN*

Öz

Got tarihi, Tarihçi Tacitus (M.S. 56-117) döneminden başlayarak 300 yıllık süreç boyunca süre gelen bir devinimdir. Got tarihi Avrupa nezdinde korkunç bir barbarlık ve yıkım sürecinden başka bir şey değildir. Ancak Tacitus döneminin ardından 400 yıllık süreçte Gotlar Avrupa'nın en güçlü kavim haline gelmiştir. İki Got kralından biri Caesar'ın tahtına oturmuş, diğeri ise İspanya ve Galya'nın önemli bir bölümünü denetimi altına almıştır. Bununla birlikte bundan sonra ki 250 yıllık süre zarfında bu büyüklükten eser kalmamıştır. Avrupa tarihini bu kadar derinden etkileyen Gotlar hakkında bugün elimizde son derece sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Bu çalışmaların çoğu ise Gotların son dönemlerini kapsamaktadır. Tarihi kaynakların azlığı erken ve orta dönem çalışmalarını da etkilemiştir. İşte bu az bilinen "Got Tarihi"nin bir kısmı da Gotların Akdeniz'de gerçekleştirdikleri yağma ve korsanlık faaliyetleridir.

Makalemizdeki temel amacımız bu kavmin Akdeniz'e yaptığı yağma seferleri ve korsanlık faaliyetlerini tarihi kaynaklara dayanarak açığa çıkarmaktır. Gotlar III. yüzyılın ilk yarısında Karadeniz'den başlayarak Anadolu'nun Ege sahillerinin önemli ve tarihi kentlerini yağmalamış, dünyanın yedi harikasından biri olan Efes'teki Artemis Tapınağını yerle bir etmiş, en sonunda Kıbrıs'a kadar uzanan geniş bir yelpazede seferler gerçekleştirmiş, yağma ve korsanlık faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Burada yararlanacağımız tarihi kaynaklar dönem hakkında önemli bilgiler veren Zosimos, Iordanes ve Gregory Thaumaturgus'tur.

Anahtar Kelimeler: Gotlar, Akdeniz, Korsanlık, Yağma.

Abstract

History of the Goths represented an era which started from the historian Tacitus (A.D. 56-117) and it's impact lasted for almost 300 years. It was nothing but a horrible period of barbarism and destruction in Europe. 400 years after their first apperance, Goths became the most powerful tribe in Europe. Within this period, one of the two Gothic Kings ascended to the throne of the Caesar, while the other conquered a significant portion of Spain and Gaul. However, the next 250 years witnessed the collapse of the Goth reign. There is only a few studies devoted particularly to this important European tribe though. Most of these research is about the last periods of this history. The scarcity of the studies on Goths is also reflected on the studies of early and middle ages. A small portion of the "known" history of Goths is about the piracy and looting activities of them.

The main purpose of this study is to reveal the historical resources about the looting and piracy activities of Goths. Beginning from the mid 3rd century Black Sea to the Aegen shores of Anatolia, Goths lootedcore and historical cities, destroyed the Temple of Diana in Ephesos, which is one of the seven wonders of the world, and made several voyages to the Island of Cyprus, engaging in pirate activities. The historical resources to be used here are Zosimos, Jordanes and Gregory Thaumaturgus.

Keywords: Goths, Mediterranean, Piracy, Looting.

* Ar . Gör. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Co rafa Fakültesi, Tarih Bölümü.

Giriş

Got tarihinin bütünü Roma-Germen ilişkileri bağlamında başlayıp bitmiştir (Burns, 1984: 23). Ancak bunun pek çok kısmı halen açığa çıkartılmamıştır (Burns, 1984: 23). Aralarında sıkı ilişkilerin görülmesine rağmen Gotlar, Roma kaynaklarında M.Ö I. yüzyılın sonunda sadece kuzeyde bir yerde yaşayan kavim olarak yer almaktadır (Tacitus: 23). Özellikle Gotlarla Romalılar arasındaki ilk münasebetlere dair rastladığımız az sayıda metin mevcuttur. Dolayısıyla ilk Roma-Got ilişkilerinin önemli bir kısmı halen karanlıktadır. Bununla birlikte Gotlarla ilgili IV. ve V. yüzyılda önemli sayıda kaynak göze çarpmaktadır (Todd, 1972: 8; Wolfram, 1984: 25). Bu kaynakların ışığında Got kabileleri kendilerine farklı isimlerle anmasına rağmen, tüm Roma dünyası tarafından bu kabilelerin Gotlar olarak bilindiği ve literatürde bu şekilde yer aldığı gözlemlenmektedir (Marcellianus, 2011: XXXI, IV, 370).

Gotlar ve diğer Germen kavimler aileleri ile birlikte göç ederlerdi, bazen farklı kuşaklar daha önce göç etmiş soydaşlarının topraklarına geldiklerinde yeni gelenekler öğrenmek durumunda kalırlardı (Bradley, 1888: 56). Bu yeni gelen seyrek nüfus bölgede yaşayan diğer nüfus tarafından yutulurdu. Gelenler, bu topraklarda ancak eğer o kavme akraba ya da bizzat o topluluğa mensuplarsa tutunabilirlerdi. Gotların yaşadığı tarihsel coğrafya olan Baltık Denizi ve Karpat Dağları arasındaki bölge Elbe'nin güneyi iki birbirinden farklı kültür arasında yer alır. Bunlardan ilki Roma diğeri ise İskandinav kültürüdür. Vistül nehri boyunca bile Roma maddi kültür İskandinav maddi kültürüne göre daha çok katkı yapmıştır. Ancak her ikisinde de bazı mallara pratik değerine katkı yapmıştır. Örneğin Pollwitten'de bulunan özel bronz kova buna güzel bir örnektir (Diaconu, 1964: 195-210). Dönemin Roma sınırında yer alan bu özel kova'da İskandinav etkisini görmekteyiz (Burns, 1984: 25). Buna karşın başka "yabancı etkisini" de görmekteyiz. Örneğin yine Roma sınır bölgesinde bulunmuş ölü gömme kapları ve çömlekler de başka kültürlerin etkisini açık bir şekilde görmekteyiz. Bir başka deyişle İskandinavyalılar Vistül Nehri'nin güneyinde yaşayan Roma garnizonunda yaşayan insanlara göre daha benzer bir yaşamı takip ettiler. Baltık Denizi kıyılarında tek bir kültürel grubun oluşmamasının temel sebebi, bölgede pek çok dilin konuşulması ve nüfusunun dağınık yaşamasıydı. Coğrafi ayrılık beraberinde diğer faktörleri de getirdi. Vistül Nehri boyunca yaşayan halk pek çok açıdan Gotland'daki ya da İsveç'teki yaşayan halkla benzerdi. Örneğin temel beslenme alışkanlıkları, sosyal yapıları, kült inanışları benzer olsa dahi muhtemelen inandıkları ilahlar farklıydı. Muhtemelen yetkili savaş grupları içerisindeki aile bağları ve temel eşitlikçi kurumları Baltık sahasında bir asil sınıfının doğmasına etki etmiştir. Buna rağmen arkeolojik bulgular başlı başına bu toplumun erken dönem toplumsal yapısına ışık tutmakta yeterli olmaz. Roma tarihi kaynakları genellikle bu ilk dönem yapılanmasıyla ilgili hemen hemen ya hiç bilgi yoktur ya da bu toplumsal yapıyı anlamaya yeterli gelmemektedir (Burns, 1984: 25).

Arkeolojik veriler ışığında güneye doğru yapılan bazı açık hareketler hakkında bilgi edinebiliyoruz (Todd, 1972: 8). Bu bilgiler ışığında geniş ve uzun nehir yatakları rotalarından Baltık Denizi'ne olan bu ticari rotalar Roma'nın etkisinin Güneye doğru yayıldığını göstermektedir. Fakat bu ticaret ağı ve güneye giden aynı şekilde göç için de son derece önemli bir güzergah teşkil ediyordu dolayısıyla aileleri ile birlikte göç eden barbarların aileleri için de son derece önemli bir olguydu.

Gotların bu iki yönlü benzer yapısı çabuk büyüme ve hür duruşlarında gelişen yapılarına katkı sağlamıştır. Kültürdeki bu göreceli benzerlik kültürel açıdan sosyal bir çözümü de beraberinde getirmiştir. Aile yapısının yeniden tanımlanma sürecinde ailenin yeniden yapılandırılmasıyla beraber prestije olan düşkünlük yüzünden gerçekleşen baskı neticesinde güney yönüne doğru Roma topraklarına bir baskı yaratmıştır. Roma sınırına kademeli olarak göçe temel etken olan bu uyarıcı güç, Roma ordusuna kendi yurtları dâhilinde hizmet etme ve Roma'dan maaş alma olgusunu da beraberinde getiriyordu (Jones, 1971: 23). Bu açıdan kendi yurtlarına yakın olması sebebiyle ve iyi bir ücret vaat ettiği için bu sınıra doğru göç hareketi yaşanmıştır. Roma'nın etkisi Alpleri de aşmış Ren ve Tuna Nehri sınırlarına dayanınca bu insanlar kendilerini adeta Roma'nın içinde bulmuşlardır (Burns, 1984: 22). Hal böyle olunca bu bölgede yaşayan halklar Roma'nın etkisinden kaçamamış ve elbette pek çok

alandaki bu üstün medeniyetten etkilenmişlerdir. Bunlardan belki de en önemlisi yönetsel tarzda olan etkilenmedir. Bu doğrudan yansımalar, toplumsal yapıda ve yönetim yapısında önemli değişikliklere yol açmıştır. İskandinav kültürü Roma kültürü ile kendisini kıyasladığında kendisini son derece yetersiz ve basit bir organizasyon olarak tanımlamış ve Roma'nın maddi kültüründen ve kurumlarından etkilenmiştir. Ufak tefek Germen aileleri her şeyi gerilerinde bırakarak eşlerini, çocuklarını ve neleri varsa yanlarına almışlar ve güneydoğuya doğru seyahatleri boyunca etrafta hiçbir yerleşim alanı görmemişlerdir (Kossina, 1897: 267-312).

M.S II. yüzyıl boyunca göç olgusu Germenler arasında yayıldı (Wolfram, 1990: 82). İmparatorluğun çevresinde yaşayan Getae'liler¹ ve özgür Daç gibi topluluklar Roma sınırına doğru baskı oluşturdular (Mann, 1961: 145-150; Lattimore, 1968: 14). Bu yaşanan panik ortamından dolayı II. yüzyılın sonlarına doğru pek çok insan alabileceği değerli eşyaları yanına alıp göç etmeye başladı.

Geç Roma Dönemi yazarlarından Ammianus Marcellinus, Gotları yerleştikleri yere çabuk uyum sağlayabilen bir kavim olarak tanımlamıştır (Amm. Marc., 2011: XXXI. 4). Ayrıca aynı yazarlar Karadeniz'in kuzeyine yerleşmeleri konusunda da detaylı bilgiler vermişlerdir (Amm. Marc., 2011: XXXI. 4). Buraya yerleşen Gotlar, Greko-Romen kültürünü bünyesinde yoğun bir şekilde barındıran Olbia şehri ve burada yerleşik halk aracılığıyla bu yüksek medeniyet seviyesi ile yakından temasa geçmişlerdir. Olbia kenti tarihin önemli bir bölümünde Yunan Kolonisi olarak kalmış ve yaklaşık olarak M.Ö IV. yüzyıldan itibaren yüksek bir medeniyet seviyesi ile diğer Kırım bölgesindeki şehirlerden ayrılmıştır (Burns, 1984: 22). Bunun haricinde burada Azak Denizi'nin iki yakasında varlığını sürdüren Bosporos Krallığı ve Roxolani, Sarmatlar ve İskitler gibi pek çok farklı kavimlerle temasa geçmişlerdir. Bu kavimlerle gerçekleştirilen ticaret emtiası şarap, kıymetli mücevherler seramikler ve Gotların uzmanlaştıkları Got kılıçları idi (Burns, 1984: 23). III. yüzyıl boyunca Olbia ve Bosporos Krallığı'nda şiddet tüm gücüyle devam etmekteydi. Şehirlerdeki duvarlar yıkılmış topluluğun hayatı tehlikeye girmişti. Bu nedenden dolayı Gotların bölgeye yerleşmesi son derece kolay oldu ve bu geniş ticaret ağını devam ettirdiler. III. yüzyılın sonunda kavuşulan bu refah ancak bir yüzyıl kadar devam edebildi. Hun akınları sonucunda bölgede ticaret yeniden sekteye uğradı ve istikrarsız bir görünüm ortaya çıktı. Bununla beraber V. yüzyılın sonu ve VI. Yüzyılın başında bu istikrarlı görüntü yeniden sağlanacaktır.

Gotlar, Karadeniz'in kuzey bölgelerine yerleştiklerinde burada diğer Germen kavimleriyle karşılaşarak bunlarla bölgesel bazı çatışmalara girdiler. Başta Gepidler, Quadi ve Markomani kavimleriyle kanlı savaşlar yaptılar. Ancak Roma uzak kuzeyde yaşanan bu gelişmelerden habersizdi (Zeiss, 1928: 13). Bu bilinmeyen ve barbarların cirit attığı topraklar onlara göre çok uzaktı; ayrıca Limes sistemi onları koruyacaktı (Mann, 1961: 145-150; Lattimore, 1968: 14). Roma bu yeni gelişen güçle ancak İmparator Decius (249-251) döneminde karşılaşacaktı². III. Yüzyılın başlarında Gotlar Tuna Nehri kıyılarında çoktan yerleşmiş ve burada savaşçı şefler önderliğinde savaşçı gruplar kurmaktaydılar (Lotter, 1968: 76). Gotların

¹ Getea Kavmi ismini antik Yunan kaynaklarından almaktadır. Bugünkü Romanya ve Bulgaristan ülkelerinin kapsadığı alanda yaşamaktadır. Antik dönem yazarlarından Strabo'da bu halkın yaşadığı bölgelere değinmiştir. Getea kavmi esas olarak Daçlara linguistik açıdan aynı dile konuşmalarına rağmen antik dönem yazarları bu kavmi Daçlardan farklı bir kavim olarak değerlendirmiştir. III. Yüzyıl yazarı olan Justin ise bu halkı Daçlarla akraba olarak tanımlamıştır. Justin şöyle aktarmıştır "*Daci quoque suboles Getarum sunt*" Daçlar Getea'lilerin akrabalarıdır. Cassius Dio ise bu halkı Daçlar ile bir değerlendirmiş Dio'ya göre Getea Daçların Yunanlar tarafından bu şekilde isimlendirildiğini kaydetmiştir. Modern çalışmalarda bu konuda detaylı bilgiler mevcuttur. Romanyalı bir linguistik uzmanı olan Ivan Duridanov ise Daçyalılar ile Getea'lilerin muhtemelen Trakya'nın yerli kavimlerinin kendi aralarında bir bölünmeden sonra ortaya çıkmış aynı menşeli bölünmüş iki grup olarak tanımlamaktadır. Konu için ayrıca bk. Strab. VII. 3. 13; Dio Cass. 51; JustinXXXII 3.; Ivan Duridanov 1985, 130.

²İmparator Decius'un Gotlar üzerine yaptığı sefer hakkında ayrıntılı olarak bk. Kulikowski 2007, 18. İmparatorun Goth kralı Kniva ile yaptığı Abritus Savaşı'nda öldürülmesi ile ilgili olarak ise bk. Zos. I. 23. 2; Zon. XII. 20; Amm. Marc. XXXI. 5. 16; Aur. Vict. 29. 5; ayrıca krş. Jones 1908, 293; Potter 2004, 246-247; Southern 2004, 75.

kurdukları bu savaşçı grupların içinde pek çok Germen kavminden savaşçı mensuptu. Esasında Gotların kurduğu bu sistem daha çok Gotların liderlik ettiği bir koalisyondur (Burns, 1984: 25).

Gotların Karadeniz ve Akdeniz Üzerine Gerçekleştirdiği Seferler:

Got akınları, III. Yüzyılın ilk yarısından sonra denizden devam etmiştir. Gotların Kırım bölgesinde etkili olması bu bölgede yaşayan Bosporos (Boğaz) Krallığı'nı doğrudan etkilemiştir. Bu krallık antik dönemlerde Yunan yerleşimciler tarafından kurulmuş daha sonra Roma ile müttefik olan Kırım yarımadasına ve çevresine Yunan kültürünün yerleşmesini sağlamıştır. Ayrıca denizlerdeki üstün filoları sayesinde bölgede korsanlık faaliyetlerinin önüne geçmiş, deniz ticaretine ve bölgenin ekonomisine önemli katkılar sağlamıştır. Ancak Got gruplarının bu bölgelere yerleşmesi bu denizci kavim üzerinde de etkili olmuş ve donanmasının kontrolü Gotların eline geçmiştir. Gotlar tarafından denizden gerçekleştirilen akınlar 3 aşamada gerçekleşmiştir. İlk akın 255-257 tarihleri arasında Karadeniz'in Güneydoğu tarafına yapılmıştır. Hedef seçilen kent antik Pityus (Πιτυο ς) kentidir (Heather, 2006: 110)³. Ancak bu gerçekleştirilen saldırı başarılı olmamıştır. Bunun temel nedeni Gotların Bosporos'lu denizcileri bu yağma akını sırasında kullanmak istememesinden kaynaklanmıştır. Bu başarısızlıktan ders çıkaran Gotlar bir sene sonra bu sefer Krallığın gemilerine ve donanmasını kullanmak suretiyle tekrar denizlere açılmışlardır (Wolfram, 1990: 54-55). Hedef gene zapt edilemeyen Pityus kentidir. Sefer yine başarısız olmuştur. Zosimos olayı son derece güzel bir şekilde aktarmaktadır. Şehrin surlarla çevrili olduğunu bunun barbarları korkuttuğunu ayrıca şehirdeki garnizonun komutanı olan Successianus'un başarılı bir savunma gerçekleştirdiğini bunun neticesinde de barbarların pek çoğunun hayatını kaybettiğini sağ kurtulanların ise gemilerine binip geri çekildiklerini kaydetmiştir (Zosimos: 1, 34). Gotlar bu sefer de şanslarını Karadeniz'in en büyük liman kentlerinden biri olan Trebizond kentinde denemişlerdir. Sefer başarılı olmuştur. Şehir yağmalanmış, Gotlar gemilerine çok sayıda ganimetin yanı sıra son derece fazla sayıda esir ile geri dönmüşlerdir. Trebizond kentinin yağmalanmasının tarihi tam olarak belli değildir. Peter Heather 256 tarihini verirken Herwig Wolfram ve J. Bury 257 tarihinin daha gerçekçi olduğunu düşünmektedir. Karadeniz'in kışın seferleri imkansız kıldığı, Gotların daha önce sonuncusu 256'da olmak üzere iki defa denizden geri çekilmek zorunda kaldıkları göz önüne alındığında Trebizond seferinin tarihinin 257 yılı olması daha gerçekçi görünmektedir. Neo-Caesaria (Tokat Niksar)Piskoposu Gregorius Thaumaturgus'un "Kanon Mektupları" dönemin görgü tanığı olarak olayları bize son derece akıcı bir dille yansıtmaktadır. Thaumaturgus olayları görgü şahidi olduğu için detaylı bir şekilde anlatmıştır. Kendisi Hıristiyan bir din âlimi olduğu için Gotları İncil'i referans alarak incelemiş ve Tanrının onları cezalandırmak için böyle bir güruhu gönderdiğini söylemiştir. Bununla beraber dini söylemin dışında Thaumaturgus olayları objektif bir şekilde ele almış ve mantık silsilesi içinde özetlemiştir. Özellikle Gotların elinden kaçabilmiş esirlerle konuşmuş ve onların yaşadıklarını eserinde akıcı bir dille ele almıştır. Thaumaturgus bölgeye de son derece yakın oturması nedeniyle bu seferlerin halk üzerinde yarattığı psikolojik etkiyi ve moral bozukluğunu tanımlamakta ve Roma halkında yoksun olan dayanışma ruhunu sert bir dille eleştirmektedir.

Kaynaklarda bu akınları gerçekleştirenlere "Boranoi" denilmektedir. Gregory Thaumaturgus eserinde aynen bu ifadeyi kullanmaktadır. Herwig Wolfram bu kelimenin menşeyini tam olarak bilemeyeceğimizi ancak bu kelimenin Gotları ifade etmek için kullanılmış olma olasılığının yüksek olduğunu dile getirmiştir (Wolfram, 1990: 49). Bury ise kavramdan bahsetmiş ancak herhangi bir yorumda bulunmamıştır. Konu hakkında detaylı yorum yapanlardan Peter Heather ise bu kelimenin kuzeyliler manasında kullanılmış olma olasılığının

³ Yunan kolonisi olarak M.Ö V. yüzyılda kurulmuş olan şehir günümüz modern Gürcistan toprakları içinde yer almaktadır. Yunan Kolonisi olarak kurulan kent Roma döneminde Roma ile ittifak içinde olup şehrin içinde bir Roma garnizonu bulunmaktaydı. Gotlar şehre saldırdıkları esnada direnişi gerçekleştiren halktan oluşan yarı-profesyonel milis güçler ve bu Roma garnizonuydu. Şehrin dirençle karşılaşması neticesinde Gotlar geri çekilmek durumunda kalmış ve bunun neticesinde şehir Got akınlarından kurtulmuştur.

daha yüksek olduğunu dile getirmiştir (Heather, 2006: 111). Kaynaklarda “Boranoi”⁴ kelimesini karşılayacak herhangi bir tanım bulunmadığından, biz bu kelime hakkında yorum yaparken dikkatli olunması gerektiğini düşünüyoruz. Bununla birlikte, ikinci Got akın grubunun kuzeyden gelen pek çok farklı halktan oluştuğu düşünüldüğünde, bu farklı halkların birleşiminden oluşan topluluğa genel olarak “kuzeyliler” anlamına “Boranoi” denmiş olabileceği kanısındayız. Yine de kesin bir yorumdan kaçınmak daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Gotların gerçekleştirdiği diğer bir sefer ise çok daha büyük bir başarıya ulaşmıştır. Aynı tarihlerde Ukrayna'nın nehir ağzı bölgesinden açılıp Propontis'in (Marmara) içlerine kadar giren Got korsanları Kadıköy'e kadar gelmiş ve burada Kadıköy'ün kara birlikleri ile karşılaşmışlardır. Ancak şehir garnizonu şehri savunmasız bırakarak şehirden kaçmış ve bunun neticesinde Bithynia ve Propontis eyaleti tümüyle savunmasız kalmıştır. Bu iki eyaletin en önemli şehirleri olan Nikomedia (İzmit), Khalkedon (Kadıköy), Nikea (İzmit), Apamea (Mudanya) ve Prusa (Bursa) kentleri Gotlar tarafından zapt edilmiştir (Burns, 1984: 23). Gotlar buradan Kyzikus'a (Aydıncık) saldırmayı denemişlerse de Orhaneli Nehri'nde meydana gelen bir taşkın yüzünden bu gerçekleşmemiştir. Got donanması Nikomedia ve Nikea kentlerine geri dönmüş ve Gotlar bu şehirleri yağmalayarak adeta taş üstünde taş bırakmamışlardır (Thaumaturgus: 1038; Wolfram 1990: 51). Gotlar henüz bu tarihte Ege kıyılarına gelmeyi başaramamışlardır, ancak 267 senesinde Çanakkale Boğazı'nı aşabileceklerdir.

267 yılında Respa, Veduco ve Tharuaro önderliğinde Karadeniz'den açılan birleşik donanma Karadeniz'in Güney Batı bölgelerini kıyıya yakın seyretmek suretiyle takip etmiştir. Bu donanmadan karaya çıkan bir grup ile karadan bölgeye gelen Gotlar birleşmiş ve sonunda, Serdica (Sofya)Naissus (Niş), Tomis (Constanta) ve Marcianople (Devyna) kentlerine yapılan taarruzlar Romalılar tarafından ivedilikle boşa çıkartılmıştır (Vasiliev, 1936: 4). Ancak bu akınlar neticesinde dağılan Got ve Herul artıkları tekrar Çanakkale Boğazı kıyılarında birleşmiş ve buradan ikiye ayrılan grupların bir kısmı Ege Denizi'nin Batı yakasında olan Thessalonike (Selanik), Attika ve Anadolu'nun Ege kıyılarına seferler gerçekleştirmişlerdir (Iordanes: 107; Zosimus: I. 34). Atina'ya direkt olarak limandan saldıran Gotlar burada az bir direnişle karşılaşmışlar ve şehri ele geçirmişlerdir. Direniş namına sadece cesur bir genç olan Dexippus ve bir miktar savaşıdan oluşan küçük birliği Pire Limanı'nda demirlemiş olan bir grup Got gemisini yakmıştır (Wolfram, 1990: 52). Buna rağmen Gotlar şehirdeki önemli yapılara zarar vermemişlerdir. Yağma ile ilgili kaynaklara yansıyan bir hikâye ise ilgi çekicidir: Şehir yağmalanmaya başladığında genç bir şef o dönem için muazzam olan Atina kütüphanesinin önüne gelir. Burada hiç bilmediği yazılı parşömenler mevcuttur. Şef bunların yakılmasını emreder. Çünkü bu yazıların esasında Yunanların büyücülük işlerinde kullandığı tılsımlı sözler olduğunu ve bunların yok edilmemesi halinde savaşta kendilerine uğursuzluk getireceğini söyler. Ancak daha sonra olay yerine gelen yaşlı bir şef ise hemen olaya müdahale eder. Bu kitapların hemen Yunanlara geri verilmesi gerektiğini belirtir ve kütüphane bu şekilde kurtulmuş olur (Bradley, 1990: 52).

269 yılına gelindiğinde ise İmparator M. Aurelius Cladius (268-270) bu akıncıları Balkanlarda yaptığı karşı ataklar neticesinde geri püskürtmüş ve neticesinde “Gothicus Maximus”⁵ unvanını almıştır. Bu akınlar sebebiyle Roma ordusu Gotlarla meşgul olduğundan Arap Yarımadası'nda yer alan Palmyra kent devleti Roma'nın tahıl deposu olarak kullandığı Mısır eyaletini denetimi altına aldı. Got akıncıları ve maiyetindeki pek çok farklı unsur Roma tarihinde büyük ses getirecek ve Romalı vatandaşlar arasında büyük korku yaratacak son deniz seferini başlatmışlardır (Iordanes: 52). Bu sefer daha önce gerçekleştirilmiş bütün seferlere kıyasla çok daha büyük korku yaratmıştır. Bunun haricinde bir Herul grubu ise 269 yılında Ege ve Akdeniz kıyılarını yağmalamışlardır. Başta, Rodos, Girit, Ephesos (Efes), Pamphylia. Bu şehirde yaşayan pek çok ırktan insan olduğu için şehre ırkların yaşadığı yer adı verilmiştir,

⁴ Konu için detaylı olarak bk. Gregory Thaumaturgus, *Canonical Letters, Epis. canon.*1048, Ayrıca bk. Heather - Matthews 1991, 25.

⁵ Roma tarihinde bu unvanı kullanan ilk Roma İmparatoru M. Aurelius Cladius'tur.

Side, Nicosia(Lefkoşa) ve Kıbrıs Adası'nın kuzey kıyıları Herul akıncıları tarafından yağmalanmıştır. Truva antik kenti yine bu akınlar esnasında yağmalanmıştır. Belki de bu akınların en büyük yankı uyandıran tarafı, dünyanın 7 harikasından biri olarak kabul edilen Ephesos kentindeki Artemis Tapınağı'nın bu akınlar neticesinde yok edilmesi olmuştur (Zosimus: 42-43). Ancak antik kent çok iyi savunulduğu ve sur hattı son derece gelişmiş olduğu için saldırılardan etkilenmemiştir. Saldırılarda yaklaşık olarak 2000 kadar küçük geminin kullanıldığı tahmin edilmektedir (Bradley, 1888: 23). Ancak bu küçük gemiler yapıları sebebiyle, bir de savaşçıların ganimetlerini yanlarına almalarına müsait değillerdi. Zaten pek çoğu da çeşitli nedenlerden dolayı asla evlerine dönememişlerdir.

Gotlar ve müttefikleri özellikle Akdeniz'e çıktıklarında pek çok sorunla karşılaşmışlardır. Gotlar özellikle Karadeniz'de kazandıkları denizcilik becerilerinin ardından artık bu denizin kendilerine yeterli gelmediğini ve kazandıkları tecrübeleri başka denizlerde de kullanmak zorunda olduklarını düşünmüşlerdir. Gotlar gerçekten de son derece iyi denizcilerdir. Karadeniz'in zorlu koşullarında kazandıkları becerileri Akdeniz'de de kullanmışlardır. Örneğin Gotların Yunanistan grubu, ticaret yollarında Grek denizcilerin yıllardır kullandıkları "meltem rüzgarlarını"nın kullanımını öğrenmişlerdir (Wolfram, 1990: 55).

Roma toplumunda elbette bu akınların yarattığı durum önemli bir tarihçi olan Zosimos tarafından ortaya konmaktadır. Bu tarihten sonra Roma İmparatorlarının dikkati artık daha çok bu Barbarlara çevrilmiştir.

Sonuç

Gotların Akdeniz'e ve Karadeniz'e yaptığı seferler Gotların ilk dönemiyle ilgili bilgilerin son derece az ve dağınık olmasından dolayı detaylı olarak kaynaklarda yer almamaktadır. Ancak kaynaklardan alınan bilgiler birleştirildiğinde ortaya tatmin edici sonuçlar çıkmaktadır. Gotların Akdeniz ve Karadeniz'e olan seferlerinin üç aşamada gerçekleştiği görülmektedir. İlk saldırılar 255 yılında gerçekleşmiştir. İkinci seferler ise 267 yılında yapılmıştır. Üçüncü ve ses getirecek olan sefer ise 276-77 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Gotların yağma ve korsanlık faaliyetlerinin özellikle Karadeniz'in kuzeyine geldikten ve Bosporos Krallığı ile temasa geçildikten sonra gerçekleştirildiği görülmektedir. Şu unutulmamalıdır ki Gotlar gittikleri yere uyum sağlayabilen ve coğrafyaya göre yaşamayı başarabilen bir kavimdir. Tarihte tutunmalarının belki de başlıca sebeplerinden bir tanesi de budur. Gotlar İskandinavya'dan çıktıklarında denizi kullanmak suretiyle Polonya kıyılarına ayak basmışlardır. Gotlar belki ilk Polonya'ya çıkışlarının ardından 200 yıllık bir süre içerisinde belki denizle temasa geçmemişler ve bu konuda herhangi bir faaliyet yürütmemiş olmalarına rağmen esasında denizci bir kavimdir. Ayrıca Bosporoslu denizcilerle temasa geçmeleri de kendileri açısından son derece olumlu bir gelişme olarak göze çarpmaktadır.

Gotların yaptığı seferler Roma dünyasında büyük şaşkınlık yaratmıştır. Özellikle deniz kıyısında yaşamayı güvenli zanneden Romalı vatandaşlar artık denizlerden gelecek tehditlerle yüzleşmek zorunda kalmışlardır. Bunun yanında bu gerçekleştirilen seferlerde Roma donanmasının ortalıklarda gözükmemesi ise araştırılması gereken başka bir konudur. Karadeniz'den açılan filo rahat bir şekilde Kıbrıs'a kadar karşılıklarına hiçbir Roma donanması çıkmadan ilerleyebilmiş ve yolları üzerindeki neredeyse pek çok kenti yağmalayarak geçmişlerdir. Bu bize o dönemde Roma'nın denizlerdeki durumunun ne kadar aciz olduğunu göstermektedir. Bunun yanında sosyolojik olarak Gotların denizden akın yapması Roma dünyasına büyük bir korku salmıştır. Bundaki temel neden kendisini güvende zanneden Anadolu'daki Romalıların artık hiç bir yerin güvende olmadığını anlamış olmasıdır. Pax Romana dönemi sona ermiştir.

Got akınlarının denize kıyısı olan şehirlerde gerçekleşmesi ve yaklaşık olarak 20 yıllık süre zarfında yapılması artık Romalıların için hiçbir yerin güvenli olmadığını kanıtı niteliindedir. Ayrıca bu yapılan akınlara misilsime olarak Romanın elinden pek bir şey de gelmemiştir. Romanın çoğunlukla şehirlerde yaşayan garnizonları düşman kuvvetleriyle karşı karşıya kalmıştır. Ancak Gotların kuşatma silahlarına olan ilgisi ve kullanma becerisi son derece

az olduğundan dolayı surlarla çevrili şehirler bu akınlardan çok fazla zarar görmemiş buna mukabil şehir suru olmayan kentler ise bu yağma akınlardan fazlasıyla etkilenmiştir. Dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilen Ephesos'taki Artemis tapınağı da maalesef bu akınlar neticesinde yerle bir olmuştur.

KAYNAKÇA

- AMMIANUS Marcellianus (2000), *The Roman History: During the Reigns of the Emperors*.
Burns, Thomas (1984). *A History of the Ostrogoths*, Indiana University Press, Bloomington.
CASSIODORUS (1886). *Cassiodori Senatoris Variae*. Edited by Th. Mommsen.
CASSIUS Dio (1914-25). *Historia Romana*. Loeb edition. Translated by E. Cary. New York.
DIACONU, Gheorghe (1975). "On the Socio-economic Relations between Natives and Goths in Dacia." In *Relations between the Autochthonous Population and the Migratory Populations on the Territory of Romania*, ed. M. Constantinescu, pp.67-75, Bucharest.
"Einheimische und Wandervölker im 4. Jahrhundert auf dem Gebiete Rumanians." *Dacia* 8 (1964):195-210
"Gotische Studien". *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung*. Pt. 1, "Das Reichertum Athanarics," (1975) : 1-32.
GREGORIOS, Thaumaturgus (1852). *Epistola cononica*. Migne PG 10: 1019-1048.
HEATHER, Peter (2009). *Empires and Barbarians: Migration, Development and the Birth of Europe*, London, Macmillan.
HEATHER, Peter. & Matthews, John (1991). *Goths in the Fourth Century*, Liverpool University Press, 1991.
JONES, Arnold H. M, J. R. Martindale, J. Morris (1971,1980). *The Prosopography of the Later Roman Empire*. 2 vols. Cambridge..
JORDANES (1882). *Jordanis Romana et Getica*, Edited by TH. Mommsen, vol5. Berlin,
KOSSINA, Gustaf (1897). "Die Ethnologische Stellung der Ostgermanen," *Indogermanische Forschungen* 7: 267-312.
LATTIMORE, Owen (1968). *Studies Frontier History*, Paris..
LOTTER, Friedrich (1968). "Zur Rolle der Donausueben in der Völkerwanderungszeit" *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung*. 76.
MANN, John.C (1963). "The Role of the Frontier Zones in Army Recruitment", *Quintus Congressus Internationalis Limitis Romani Studiosorum*, 1961 145-150. Zagreb.
TACITUS (1925). *Germania*, Nabu Press.
"The Roman Empire and Its Germanic Peoples", tns: Thomas Dunlop, University of California Press, Berkeley, 1984.
TODD, Malcolm (1972). *Everyday Life of the Barbarians Goths, Franks and Vandals*, B.T Batsford Ltd, 1972 New York, s.8.
VASILIEV, Alexander. A. (1936). *Goths in Crimea*, The Medieval Academy of America, Cambridge, Massachusetts, s.4.
WOLFRAM, Herwig (1990). *History of the Goths*, University of California Press; First Edition edition.
ZEISS, Hans (1928). "Die Donaugermanen und ihr Verhältnis zur römischen Kultur nach der Vita Severini." *Ostbayerische Grenzmarken* 17, 9-13.
ZOSIMUS (1887). *Comitis Et Exadvovati Fisci: Historia Nova*, Ed: Ludovicus Mendelssohn.
"Zur ethnischen Geutung frühmittelalterlicher Funde." *Germania* 14 (1930). 11-24
"Zur ethnischen Geutung frühmittelalterlicher Funde." *Germania* 14 (1930). 11-24